

Škola v Silicon Valley, ktorá „nepočítačuje“

Prečo majú waldorfské školy skôr rezervovaný postoj k využívaniu počítačov a hi-tech pomôcok vo vyučovacom procese? Prečo sa na waldorfskej škole nezačína s počítačmi už na prvom stupni alebo dokonca v materskej škole, keď takýto trend je zrejmý v mainstreamovom vzdelávacom prúde? Nasledujúci text prináša odpovede na tieto otázky. Dozviete sa kam chodia deti IT profesionálov zamestnaných v najväčších počítačových firmách sveta do školy a prečo.

Za preklad ďakujeme Robertovi Blaschke.

LOS ALTOS, Kalifornia. – Technický riaditeľ eBaya sem posielala svoje deti do deväťtriednej školy. Rovnako to robia aj zamestnanci gigantov zo Silicon Valley ako Google, Apple, Yahoo a Hewlet-Packard.

Ale hlavné učebné nástroje tejto školy sú všetko iné, len nie „hi-tech“ najmodernejšie technológie: perá a papier, pletacie ihlice a príležitostne blato. Počítač nenájdete. Vôbec žiadne obrazovky. V triedach nie sú povolené a škola sa dokonca mračí na ich používanie doma.

Školy v celej krajine sa predhávajú v zásobovaní učebnými počítačmi a mnohí politici hovoria, že je hlúpe robiť to inak. Ale priamo v epicentre najvyšších technológií môžete nájsť opačné stanovisko, kde rodičia a vychovávatelia odkazujú: Počítače a škola nejdú dokopy. Toto je Poloostrovná Waldorfská Škola - <http://www.waldorfpeninsula.org/> - jedna z približne 160 waldorfských škôl v krajine, ktorá sa upísala vyučovacej filozofii, zaostrenej na fyzickú aktivitu a vyučovanie cez kreatívne, praktické úlohy. Tí, ktorí obhajujú tento prístup, hovoria, že počítače bránia kreatívnemu mysleniu, pohyblivosti, medziľudskému kontaktu a šírke rozsahu pozornosti.

Waldorfská metóda má takmer sto rokov, ale jej ukotvenie tu, medzi znalcami digitálnych technológií, posúva do ostrého svetla silnejúcu diskusiu o úlohe počítačov vo vzdelávaní. - http://www.nytimes.com/2011/09/04/technology/technology-in-schools-faces-questions-on-value.html?_r=1

„Zásadne odmietam predstavu, že na gymnáziu potrebujete počítačové prostriedky“, hovorí 50-ročný Alan Eagle, ktorého dcéra Andie je jedna zo 196 žiakov waldorfskej základnej školy. Jeho 13-ročný syn William sa už blíži strednej škole. „Myšlienka, že programy na iPade dokážu lepšie naučiť moje deti čítať alebo počítať aritmetiku je smiešna.“

Pán Eagle o technológiách niečo vie. Je držiteľom Dartmouthského ocenenia za počítačové vedy a pracuje vo výkonných komunikáciách v Google, kde písal prejavy pre predsedu, Erica E. Schmidta. Používa iPad a Smartphone. Ale hovorí, že jeho dcéra, piatačka, „nevie ako používať Google“ a jeho syn sa to ešte len učí. (Od ôsmej triedy škola podporuje obmedzené použitie elektronických pomôcok.)

Tri štvrtiny žiakov majú rodičov so silným napojením na najmodernejšie technológie. Pán Eagle, tak ako aj iní rodičia, v tom nevidí žiaden rozpor. Technológia, ako hovorí, má svoj čas a miesto: „Keby som pracoval v Miramax a robil dobré, umelecké filmy nevhodné pre mládež, nebol by som rád, aby ich moje deti pozerali, kým nemajú 17 rokov“.

Zatiaľ čo iné školy v regióne sa chvália svojimi okáblovanými triedami, waldorfská škola má jednoduchý, „retro“ vzhľad – tabule s farebnými kriedami, knihovne s encyklopédiami, drevené lavice plné zošitov a ceruziek tvrdosti č.2.

V posledný utorok si Andy Eaglová a jej piatacki spolužiaci osviežili štrikovacie schopnosti a krížiac drevené ihlice nad kľbkami priadze, vyrábali pletené vzory. Je to činnosť, ktorou škola pomáha rozvinúť schopnosti riešenia problémov, vytvárania vzorov, matematické schopnosti a koordináciu. Dlhodobým cieľom je: uplietť ponožky.

V inej triede učiteľ trénuje tretiakov v násobení tým, že od nich požaduje, aby predstierali, že ich telá sa premenili na blesky. Kladie im matematickú otázku – štyri krát päť – a oni unisono kričia „20“ a vystrelia svoje pršteky na číslo na tabuli. Trieda plná ľudských kalkulačiek.

U druhákov žiaci stoja v kruhu, učiac sa jazyky tým, že opakujú verše po učiteľovi, zatiaľ čo si simultánne posielajú vrecúška naplnené fazuľkami. Je to cvičenie zamerané na synchronizáciu tela a mozgu. Tu, ako i v ostatných triedach, deň môže začínať recitáciou alebo príповeďou o Bohu, ktorá vyjadruje necirkevný dôraz na božskosť.

Andiina učiteľka Cathy Waheed, ktorá je bývalou počítačovou techničkou, sa pokúša urobiť vyučovanie súčasne neodolateľným a navýsost' bezprostredným. Minulý rok učila zlomky tým, že deti rozkrajovali potraviny – jablká, placky, tortu – na štvrtiny, polovice, a šesťnástiny.

„Tri týždne sme sa prejedali našou cestou cez zlomky“, hovorí. „Myslíte, že keď už som narobila dosť zlomkových kúskov torty pre každého, mala som ich pozornosť?“

Niektorí odborníci na vzdelávanie tvrdia, že **tlak na vybavenie učebni počítačmi je neopodstatnený**, pretože štúdie neukazujú jasne, že by to viedlo k lepším výsledkom testov či iným merateľným prínosom.

Je učenie cez tortové zlomky a pletenie niečím lepším? Pre zástancov waldorfu je to ťažké porovnávať – čiastočne aj preto, že ako súkromné školy nemajú žiadne štandardizované testy na základných stupňoch. A sami by aj boli prvými, kto by priznal, že žiaci z ich počiatkových stupňov by zrejme nemali dobré výsledky z takých testov – pretože, ako hovoria, tu sa deti nedrillujú podľa osnov štandardnej matematiky a čítania.

Ak sa pýtame na dôkazy efektivity tejto školy, tak Severoamerická Asociácia Waldorfských Škôl - <http://www.whywaldorfworks.org/> - poukazuje na výskum jednej z jej skupín, ukazujúci, že medzi rokmi 1994 až 2004 **94% absolventov waldorfských stredných škôl v Spojených štátoch navštevovalo univerzity, mnohí smerovali na prestížne inštitúcie ako Oberlin, Berkeley a Vassar.**

Samozrejme, toto číslo nemusí byť prekvapujúcim vzhľadom k tomu, že sú to študenti z rodín, ktoré si cenia vzdelanie dosť vysoko na to, aby si našli výberovú súkromnú školu a zvyčajne majú aj prostriedky, aby ju zaplatili. A je ťažké oddeliť vplyv nízko-technologických vyučovacích metód od iných faktorov.

Napríklad rodičia žiakov školy v Los Altos hovoria, že toto priťahuje skvelých učiteľov, ktorí absolvávajú rozsiahle školenia vo waldorfskom prístupe, vytvárajúc silný pocit poslania, ktorý môže chýbať ostatným školám.

Ak chýba jasný dôkaz, diskusia spadá do subjektivity, rodičovský výber a rozdielnosť názorov na jediné slovo: angažovanosť. Zástancovia vybavenia škôl počítačmi s technológiou hovoria, že počítače môžu udržať pozornosť študentov a že mladí ľudia, ktorí boli odkojení na elektronických zariadeniach, sa bez nich v skutočnosti nenaladia na vyučovanie.

Ann Flynnová, riaditeľka vzdelávacích technológií pre Národnú Asociáciu Školských Rád - <http://www.nsba.org/>, ktorá celoštátne reprezentuje školské rady, povedala, že počítače sú zásadné. *“Ak školy majú prístup k nástrojom a môžu si ich dovoliť, a napriek tomu ich nepoužívajú, podvádzajú naše deti,”* povedala pani Flynn. Paul Thomas, bývalý učiteľ a profesor vzdelávania na Furman University, ktorý je autorom 12 kníh o verejných vzdelávacích metódach, ale nesúhlasí. Hovorí, že *“striedmy prístup k technológiám v triedach bude vždy prínosom k vyučovaniu.”*

“Vyučovanie je ľudská skúsenosť,” hovorí. *“Technológia je rozrušením, zatiaľ čo my potrebujeme čitateľskú a matematickú gramotnosť a kritické myslenie.”*

A waldorfskí rodičia tvrdia, že skutočná angažovanosť pochádza od skvelých učiteľov so zaujímavými učebnými plánmi.

„Angažovanosť je o ľudskom kontakte, o kontakte s učiteľom, kontakte s rovesníkmi“, povedal 50-ročný Pierre Laurent, ktorý pracuje v zavádzaní najmodernejších technológií a predtým pracoval v spoločnostiach Intel a Microsoft. Tri deti má vo waldorfských školách, ktoré na jeho rodinu urobili taký dojem, že jeho manželka Monica nastúpila do jednej z nich ako učiteľka v roku 2006.

A tam, kde zástancovia učební zaplnených technológiami hovoria, že deti potrebujú čas na počítač, aby mohli súťažiť v modernom svete, waldorfskí rodičia odpovedajú: Načo ten zhon vzhľadom k tomu, ako ľahko sa tieto zručnosti dajú naučiť?

„Je to superľahké. Je to ako naučiť sa používať zubnú pastu“, dodáva pán Eagle. *„V Google a vo všetkých týchto miestach vyrábame technológie, aby sa dali použiť aj s „mŕtvym mozgom“, tak jednoduché, ako je len možné. Niet dôvodu, prečo by to deti nezvládli, keď budú staršie“*.

Množstvo „hi-tech“ rodičov je tiež aj vo waldorfskej škole v San Franciscu a severne od nej v Greenwood School v Mill Valley, ktorá síce nemá waldorfskú akreditáciu, ale je inšpirovaná týmito princípmi. Kalifornia má okolo 40 waldorfských škôl, čo je nadpriemerný podiel – azda preto, že hnutie tu zapúšťa korene, hovorí Lucy Wurtzová, ktorá spolu so svojim manželom Bradom pomáhala založiť strednú waldorfskú školu v Los Altos v roku 2007. Pán Wurtz je generálny riaditeľ Power Assure, ktorá pomáha strediskám počítačových dát znižovať ich energetické zaťaženie.

Waldorfská skúsenosť nevyjde lacno: ročné školné v školách Silicon Valley je 17 750 dolárov od škôlky po ôsmu triedu a 24 400 dolárov za strednú školu – aj keď pani Wurtzová dodáva, že finančná pomoc je možná. Hovorí, že bežný waldorfský rodič, ktorý má na výber z radu elitných súkromných aj verejných škôl, má tendenciu byť liberálnym a vysoko vzdelaným, so silným názorom na vzdelanie. A majú tiež poznanie, že keď chcú vyučovať svoje deti technológiám, majú k nim dostatočný prístup aj skúsenosti doma.

Žiaci zatiaľ hovoria, že ani netúžia po technológiách, ani nejdú úplne do abstráku. Andie Eaglová a jej piatackí spolužiaci hovoria, že príležitostne pozerajú filmy. Jedno dievča, ktorého otec pracuje ako technik v Apple, hovorí, že ju občas požiada vyskúšať hry, ktoré odladuje. Jeden chlapec sa hrá cez víkendy na bojovom simulátore.

Žiaci hovoria, že sa cítia frustrovaní, keď sa ich rodičia alebo príbuzní zamotajú do telefonátov či iných zariadení. 11-ročný Aurad Kamkar hovorí, že nedávno bol na návšteve u bratrancov a len tam tak posedával okolo piatich, ktorí sa hrali na svojich elektronických hračkách, nevšímajúc si ani jeho ani jeden druhého. Tak na nich začal mávať rukami: „Povedal som: ‘Ahojte banda, ja som tu!’“.

10-ročný Finn Helig, ktorého otec pracuje v Google, hovorí, že sa mu páčilo vyučovanie s perom a papierom viac než na počítači, pretože mohol sledovať svoj pokrok počas rokov.

„Môžete sa spätne pozrieť, aký nedbalý bol váš rukopis v prvej triede. To nemôžete urobiť s počítačom, pretože všetky písmená sú stále rovnaké“, hovorí Finn. „Okrem toho, ak sa učíte písať na papier, môžete písať aj keď si počítač oblejete vodou alebo vypnú elektrinu.“